

LEVANTUL

DE ACELAȘI AUTOR

Faruri, vitrine, fotografii, poeme, Cartea Românească, 1980; *Poeme de amor*, Cartea Românească, 1983; *Totul*, poeme, Cartea Românească, 1985; *Visul* (în edițiile următoare *Nostalgia*), povestiri, Cartea Românească, 1989, Humanitas, 1993; *Levantul*, poem epic, Cartea Românească, 1990, Humanitas, 1998; *Visul chimeric*, studiu critic, Litera, 1991, Humanitas, 2011; *Travesti*, roman, Humanitas, 1994 (a devenit roman grafic în limba franceză); *Dragostea*, poeme, Humanitas, 1994; *Orbitor: Aripa stângă*, roman, Humanitas, 1996; *Dublu CD*, poeme, Humanitas, 1998; *Postmodernismul românesc*, studiu critic, Humanitas, 1999; *Jurnal I*, Humanitas, 2001; *Orbitor: Corpul*, roman, Humanitas, 2002; *Enciclopedia zmeilor*, carte pentru copii, Humanitas, 2002; *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli*, publicistică, Humanitas, 2003; *Parfumul aspru al ficțiunii*, audiobook, Humanitas, 2003; *Plurivers*, vol. I și II, poeme, Humanitas, 2003; *Cincizeci de sonete*, poeme, Brumar, 2003; *De ce iubim femeile*, povestiri și audiobook, Humanitas, 2004; *Baroane!*, publicistică, Humanitas, 2005; *Jurnal II*, Humanitas, 2005; *Poeme în garanție*, audiobook, Casa Radio, 2005; *Orbitor: Aripa dreaptă*, roman, Humanitas, 2007; *Dublu album*, poeme, Humanitas, 2009; *O seară la Operă*, poeme, Știința, Chișinău, 2009; *Nimic*, poeme, Humanitas, 2010; *Frumoasele străine*, povestiri, Humanitas, 2010; *Zen: Jurnal 2004–2010*, Humanitas, 2011; *Ochiul căprui al dragostei noastre*, publicistică și proză, Humanitas, 2012; *Fata de la marginea vieții*, povestiri alese, Humanitas, 2014; *Poezia*, Humanitas, 2015; *Solenoid*, Humanitas, 2015; *Peisaj după isterie*, publicistică, Humanitas, 2017; *Știutorii: Trei povestiri din Orbitor*, Humanitas, 2017; *Un om care scrie: Jurnal 2011–2017*, Humanitas, 2018; *Melancholia*, Humanitas, 2019; *Creionul de tâmplărie*, Humanitas, 2020; *Nu striga niciodată ajutor*, poeme, Humanitas, 2020; *Theodoros*, roman, Humanitas, 2022.

Cărțile lui Mircea Cărtărescu au primit cele mai importante premii literare românești, precum și importante premii internaționale: Premiul literar Giuseppe Acerbi, Italia (2005); Premiul internațional pentru literatură de la Vilenica, Slovenia (2011); Premiul internațional pentru literatură al orașului Berlin (2012); Premiul internațional pentru poezie Novi Sad, Serbia (2013); Premiul internațional Spycher-Leuk, Elveția (2013); Premiul La tormenta en un vaso, Spania (2014); Premiul Euskadi de Plata, San Sebastián (2014); Premiul orașului Leipzig pentru înțelegere europeană (2015); Premiul de stat al Austriei pentru literatură europeană (2015); Premiul „Gregor von Rezzori“, Florența (2016); Premiul Leteo, Spania (2017); Premiul „Thomas Mann“ pentru literatură, Lübeck (2018); Premio Formentor de las Letras, Mallorca (2018); Prix Millepages, Vincennes (2019); Prix Transfuge, Paris (2019); Premiul Prozart, Skopje, Macedonia de Nord (2021); Premiul FIL, Mexic (2022).

Mircea Cărtărescu

LEVANTUL

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Coperta: Dan Stanciu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Patricia Rădulescu
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit la Bookart Printing

© HUMANITAS, 1998, 2023

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Cărtărescu, Mircea
Levantul / Mircea Cărtărescu. – București: Humanitas, 2023
ISBN 978-973-50-8105-8
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

„Dacă în Epigonii veți vedea laude pentru poeți ca Bolliac, Mureșan și Eliade, acelea nu sunt pentru meritul intern al lucrărilor lor, ci numai pentru că, într-adevăr, te mișcă acea naivitate sinceră, neconștiută, cu care lucrau ei. Noi, cești mai noi, cunoaștem starea noastră, suntem treji de suflarea secolului și de aceea avem atâta cauză de a ne descuraja.“

M. EMINESCU

CÂNTUL ÎNTÂI

*O, Levant, Levant ferice! ♦ A ta soră, Zenaida ♦ Se vărsa umbrirea
serii ♦ Când plânge filomela ♦ Iată sara se-ndesește ♦ E Iaurta
chiorul, spaima apelor din jur de Zant ♦ Ești ingles? ♦ Of, Zotalis,
biet Zotalis! ♦ Țaruki i paluki ♦ El vedea un nor de sânge ♦
Manoile, cum te plâng!*

Floare-a lumilor, val verde cu lucori de petre rare,
Mări pe care vase d-aur port piper și scorișoare,
Părând piepteni trecuți molcom printr-un păr împarfumat,
Strop de rouă-n care ceriul e cu nourii mestecat,
O, Levant, în cari zefirul umfle-ai sei obraji de zeu,
Cu simțiri aprinse umpli neguros sufletul meu!
O, Levant, Levant ferice, cum nu simți a mea turbare,
Cum nu vede al tău ochiu cu văpăi de chihlimbare
Noaptea turbure din peptu-mi, zbuciumul ce am în sân,
De când sunt deștept pe lume, de când știu că sunt român!
Cum n-am ochii mii, ca Argus, ca cu mii de lăcrimioare
Să jelesc ticăloșita a poporului meu stare,
Preste care lupi și pardoși s-au făcut stăpâni deplin
Zgâriind cu gheare lunge al Valahiei drag sân!“

Astfel cugeta un june pe-un caic ce zbura iute
De la Corfu pân-la Zante peste apele hirsute
Ce spărgeau în vălurele soarele ce sta să cază
Prin vâpăi de foc și miniu, prin lucire de turcoază.
Tânărule, a ta față îmi apare străvezie,
Gemetul ce scoți e oare de amor sau de mânie,
Mâna cu inele grele și cu petre răsucite
Pe jungher sau pe șold fraged va voi să se invite?
Ah, pe junghiu! Și degrabă, căci tiranii încă râde
Conjurați de arvaniții cu a lor turbane hâde,
Încă mai jupoi țeranii, încă junele le smulge
Din a mumelor lor brațe, încă țara o mai mulge!
Tu te duci la Zante, unde în barcaz, la felinari
Te așteaptă a ta soră cu treizeci de palicari.
A ta soră! Zenaida! Cine-o vede se uimește,
Cine buzele de rujă, cine ochii i-i zărește
I se pare cum că Hero vie s-au împelițat
Să-l aștepte iar pe Leandros lângă-al mărilor palat.
Greaca are drăgănele, și parfum, și-nțelepciune
Ce primit-a de la grații, musulmana ca de prune
Are ochii ce prin deasa feregea abia-i prevezi;
Frânca are dinți de boabe de sîdef și ochii verzi;
O chirghiză face-n piață mahmudele zece mii,
Vai, nebun ar fi acela ce pe ea ar târgui,
Că i-ar soarbe sărutarea peste perne de Șiraz
De-ar rămâne fără suflu, fără bujorii din obraz;
Machedoana, nu am coarde l-a mea arfă îndestule
Să îi cânt zulufii negri, sânurile nesătule

Și sprâncenele-mbinate, parcă-i arcul lui Amor:
E trufașă dar e dulce și-are ciucuri la botfor;
Neagră este egiptianca, ca o noapte de iubire,
Se topește în desmierduri, gungurește în delire,
Arde și se-ncolăcește ca o viță pe arac
Pe un boi de june mândru; talianca e un drac
Ce te-nșală și te vinde și se uită numa-n punge
Și ibovnicul își pune la răscruci de te împunge;
Sârba cea cu salbe multe peste peptul ca de crin
E sfoasă ca și ciuta, după ea cu toți suspin.
Nimăru-i ea nu-i dă floarea junii sale feciorii
Și se face maică blândă într-un schit de pe pustii;
Multe flori sunt, dar puține rod în lume au să poarte,
Multe mărgăritărele sus pe ceriu ard departe,
Multe sunt femeii cu ochii neguratici și codați:
Dar nici una nu-i mai dulce ca rumânca din Carpați.
Pletele prea lunge-i curge ca o apă volutoasă
Pân' la gleznelor ivite sub șalvarii de mătăasă,
Pân' la imineii d-aur și cu vârfuri răsucite,
Fața-i este alabastru, pleoapele-i sunt înnegrite
Cu kohl scump de Chios, pleoape ca ghiocii zuvelcați;
Gene grele și-ncurcate, pași mărunți și cletinați.
Inima-i se duce-n taină dup-al țării beizade,
Calimachi, suflet putred, dar frumos ca viața e,
Fiul cânelui ce țara o mânca și-o bea la masă
Și curvarul mahalalei ce din răotăți nu iasă.
El e ghimpele ce-n sânul Zenaidei, rotunzior
Își făcu sălaș ca furii.

Dar, efendi narator,
Cam grăbiși cu diegesis și te luă gura-nainte.
Să purcedem dar din locul ce-l lăsarăm, fără minte,
Să ne înturnăm la junul Manoil, ce lângă cârmă
Valul verde, orizonul cu privirea el le scârmă.

Se vărsa umbrirea serii în arhipelag, și mii
Cornulețe scot din valuri insulele fumurii.
Pe rotunda de lemn cârmă vezi un mugure că crește
Și o coadă cu ghimpi palizi din obadă să ivește,
Și în vârvu-i se desface un boboc ca de rubin:
Este trandafilul serii din cuprinsul levantin.
El desfoaie foi de purpur peste ceriul de rază,
El umbrește cu văpaia-i apa care schinteiază,
El pogoară-n suflet focul dorului nemărginit:
Dor de ducă, dor de arme, dor de mări, dor de iubit.
Gul arzând în alizee și picându-i focu-n golfuri,
Desfoindu-se pe insuli și pe case și pe corturi
Zugrăvând cu aur boturi de caice pe cleștar,
Punând sânge pe tăișe, iar pe sâni enibahar,
Gul vestind cu spuza-i țara împăratului Biulbiul.
Noaptea cea cu berlianturi, de la Roma la Mosul.
Manoil intră-n cămară și luă peana despicată,
O vârî în călămară ca în inem-o săgeată
Și cu rumena cerneală ca cu sânge scrise: „Odă
La Valahia săracă, jăcuită de Lup-vodă.“
Șterse; scrise: „Eleghie la mormânții din străbuni,
Pentru ca să se vădească jalea tristei națiuni“:

„Când plânge filomela în crâng de rosmarine
Și gârle se-ncrețesc,
Insecta chiar când cântă sub razele divine
Ce spre apus grăbesc,
Eu perna ud cu lacrimi, că-mi vine-n amintire
A patriei nevoi,
Și-o mare fulgeroasă îmi crește în simțire
Umblată de strigoi!

Străinule ce îmbli pentru a ta plăcere
Pe apă sau pe jos,
Găsit-ai vreodată mai mare mângâiere
Și un mai mult folos
Decât în câmpul verde smălțat cu floricele,
Al țerii mele plai,
Decât în portul dulce cu ii și testemele
Al junelor bălai?

Ai zice că din raiu Valahia e ruptă
Dar vai cât te înșeli!
Că astăzi sânu-i fraged de ciocoime-i suptă
Și-i plină de mișeli!
Ce-ai fost odat, o, țeară, și ce-ai ajuns acuma
Supt talpa din Fanar,
Că-ți tremur copilașii și crud răcnește muma
Și grecii n-au habar.

Pe dalbele mormânturi eroilor din vreme
Acum sunt buruieni,

Subt ele Michai Bravu și Mircea-vodă geme
Ca noi subt agareni,
Vai, steaua ni-i apusă, vai, angelul ne moare
Și pala-a ruginit,
Vai, grecii ne mănâncă acuma dânsudoare
Bacalul ciocoit!

Te scoală, Brâncovene, nu mai dormi, rumâne,
Aminte să-ți aduci
De Caton și de Brutu cu acvilele-n mâne,
De marii Romii duci,
Că acvila în corbu ce cruce-n gură poartă
Cu vremea s-a schimbat
Și în rumân romanul mutat au fost de soartă
Și e viteaz bărbat!

Sus, nație robită, femeie lăcrămoasă,
Mormântii se deschid
Și ies fantome nobili dânsombra fumegoasă,
Ce secolii desfid.
Sus, sus cățați la dafini și la neatârnaire
Și ca cumpliți paradóși
Mâncați în colți aprigi și zgâriați în ghiare
Tiranii scrofuloși!

Stăpâne, care-n ceriu aburci pe tron de raze,
Pe scaun de argint,
Mai dă-mi atâta viață să văz ca în extaze
Balaurul perind,

Să văz un popol mândru în țeara mea ferice
Și ochiu-apoi să-nchid,
Și duhu meu va râde precum o pitulice
De dracul apatrid!“

Iată sara se-ndesește și acopere Elada
Iată stele-n mii de colțuri, galbene ca limonada
Cum își varsă cupa-n marea de mercuriu și de vis.
Semilune moi de aur scaldă valuri de lapis.
Luna ca un corn de tablă a plecat de pe moschee
Și pe valuri se lățește ca o pleoapă pe cornee,
Ca o geană de cadână pe-un obraz de isihast.
Semiluna lunii crapă-n cioburi reci pe golful vast.
Iese dulful de culege praf de aur de pe boltă,
Pe catarturi de barcaze grunji de aur se desvoltă
Și-ale pânzelor burdufuri s-umplu-n cer de icosari.
Marea linsă e ca sticla, ceru-i de mărgăritari.
Mai ca ziua luminează negura de praf de stele,
Dă din ghimpe scorpionul, cloșca face temenele,
Ursele lucesc ca petre fără preț într-un sipet,
Gemenii se pleacă tainic peste-al sferei parapet.
Insuli doar cât vezi cu ochii. Sgomot face numai luna
Lunecând pe roți dințate ca Fecioara în coluna
D-orologiu pre când iese în fereastră cu un prunc.
Stele-n val și valu-n stele dopotrivă se arunc.
Manoile, fruntea-ți mare de poet pe pergamente
A căzut și potolite-s zbuciumele. Oriente,
Când văzut-ai în Edenu-ți un mai nobil ipochim?

Îl trezește-n zori cu spaimă creștinatul Ibrahim:
— Scoal', efendi, te deșteaptă, că pirații ne-nconjur:
Vin asupra-ne în barce și în prima-i capul lor,
E Iaurta chiorul, spaima apelor din jur de Zant.
Zece mii de galbeni face al său cap aci-n Levant.
Orișice caic el pradă, fundu-i sparge și-l scufundă,
Echipajul de catarturi e legat și se afundă.
Manoil ieși pe punte după ce-n sileafuri puse
O mândrețe de pistoale ce dân Londra sunt aduse.
Ele au pe paturi fildeș, iar pe țeve flori de-argint:
Oh, amar de cel pe care Manoil l-ar fi țintind.
Patru barce lungi din pupa tot venea pe marea lină,
Zece iatagane-n prima sticlea groaznic în lumină.
Câte zece fesuri roșii se mișca în ritm de vâslă
Și orice lopată lungă e înfășurată-n pâslă.
Palicarii de pe punte se dau după cabestane,
Cremenea de puscă o-ncearcă, se închină la icoane.
În caic matrozi sunt șapte, iar pirații-s patruzeci:
Nici o pânză-n zare, nime. „Ah, perduți suntem pe veci!“
Țipă jalnic Ianis musul. Singur Manoil e calm.
El contemplă răsăritul de pe apa de napalm.
Puscele pornesc să tune și pirații să mugească,
Cruci și-anafuri se-ntretaie, mume se batjocorească,
Se-agăț ancore-pisică de parâmi și bocaport
Și pirații sar pe punte și în vârv de spage-i port
Pe toți cei rămași cu suflu și îi leagă-n leasă groasă
Ce-mpletită e din fire de frânghie de mătășă.
Porcii sunt niște Adoniși, e măgariul om cu minte,

SUMAR

CÂNTUL ÎNTÂI / 7

O, Levant, Levant ferice! A ta soră, Zenaida. Se vărsa umbrirea serii. Când plânge filomela. Iată sara se-ndesește. E Iaurta chiorul, spaima apelor din jur de Zant. Ești ingles? Of, Zotalis, biet Zotalis! Țaruki i paluki. El vedea un nor de sânge. Manoile, cum te plâng!

CÂNTUL AL DOILEA / 19

Borges, ce-i mai zic și Înger. E un colț de stâncă șuie. Un cap d'operă de cină. Păsărică obidită. De sorbești tabac ești rege. Manoile, spune mie d-unde neamul tău să trage. Floare, floricea. Manoil jungherul scoase. Bravilor, pestriț și felurit e pământul. O, patrie, știu că lumile-s praf. Trei călugări în sutane

CÂNTUL AL TREILEA / 35

Știu că e zădărnicie. Zante, dulce plăsmuire. Scrisoare de la Iancu Aricescu. Lupul și alte lighioane. O beșică mare cât copola de

la cășile lui Vodă. Am rămas singură în pavilionul de vest.
Diable! Mais c'est trop! Somn, tu domn al neființii

CÂNTUL AL PATRULEA / 49

Toți suntem melodramatici. Languedoc Brillant, zuavul. Liubov,
liubov. Jos, ce lux! Nici Monte-Cristo. În loc de chipu-i, el
văzu o beizadea. Și-oi spune de Madelaine. Lângă un catart
întinde moșul Ghiorghii un taroc

CÂNTUL AL CINCILEA / 68

Manoil găsi safirul. Hai, că am ajuns la Hosna. Ce v-am zis?
E Dumnezelea! Dihăni noi, ciudoase, să iviră pe o rână. Au
n-ați auzit de Zoe? Vive le son du canon. E om ce suie-n aer,
atârnat de trei elici. Aur! Aur! Omul duh e, sete pură. Veac al
nouășpe, te laud! Da nu-ți pasă dă orfanii ce muncește la patron?
Da, vreu artă cu tendinți! Mudromu i cestitomu. Elvira, mai
ții minte? Brav Iaurta. Cea școală 41. Ostrovul Hosna curse ca
o steclă ce-i topită

CÂNTUL AL ȘASELEA / 88

Să făcea că-s într-o urbe. E arhipelagul tainic. Știe că bărbații
miaun ca cotoii în căldure. Te-ntrebi de ce mi-i părul smult?
Stop imagine! Sub ferești trei muzicanți. Politichie naltă. Oh,
va fi ca-n raiu! Însă cine va cârmi? Ficatul lui Lumumba.
HELLESPONT. Ercul cu caninii goi. Este insula întâia, ce în
formă e de H. Spun elinii cum că Eco. Pân pădurile sâlhue.

Dân râpa arsă. Se-nfoaie flori de mină pe cărarea-ntortocheată.
O fee goală pușcă

CÂNTUL AL ȘAPTELEA / 106

Microcosm și macrocosmos. Este omul o jivină sau e zeilor asemeni? Dară sufer și stejarii. Oasele încep a crește. Gol era ca o statuă. HALUCINARIA. Cetate dăltuită în porfir. Ci passă, Manuele. Spune-mi ce e poesia. Un fantastic mehanism. De ce din umbră-mi ai fugit? De ce nu-s singur și nefericit? Numit ținut, grup simplu, falsă landă. E seară și ninge-ndesat. M-am retras într-o peșteră. Deodată mi s-a făcut moarte. Floare-a lumilor, val verde

CÂNTUL AL OPTULEA / 129

Estimp grelele barcaze. O, listopirați. Turcii crunți cu iatagane. Toți au aripe dă îngerii. Padișah a șapte neamuri, sunt un hoge, Nastratin. Mânia strică omenia. Măgariul și negustorul. Sunt țigani! Aide-n șatră, împărate. Cortul lui vâtaf e mare. Oh, copile, ești Zotalis! Spovedanie să-ți fac. Dado, află că spre știință m-aplecai. Vis avut-am. Acolo cășile-s dă friptură. Află, preaiubit Zotalis, că trăim numai o dată. Ție mă alătur. Uf, s-a dus și cântul ista

CÂNTUL AL NOUĂLEA / 152

Braga bun! Susan! Șerbeturi! Când dân nouri o beșică. Decupă dân epopee bucățica cu balonul. La arătarea de mirare. Manoile,

cuget nobil. Dar ce dracu faci? Dă-mi drumul. EU, MIRCEA CĂRTĂRESCU. Împregiur pirații sforăi. Miliardele dă stele. Cobor treptele cernite ale scării înghețate. Cu prapuri, cu cădelniți, cu-elohimi. Te-am căutat peste tot. Nu-n Talmud și nu-n descântec

CÂNTUL AL ZECELEA / 171

Fantasia, fantasia... Și intrarăm iar în Giurgiu. Babă știrbă cu zâmbiri. Grea beserică spăimoasă. Musă! ce odat pretins-ai. Un metamorfos. Totul este scriitură. Mormoloc eșit dâן spaima dă codană ce-a visat. E Hermina. Doamne, unde-i omul nobil. O saca. Scrisoare cu pecete. Soare mândru să înalță p-a Valahiei ogoare. Dar e inima tenebră. Auctore, ce-o să fie cu acești preabuni ipochimi? Mai închei aci un tiv

CÂNTUL AL UNSPREZECELEA / 189

În palatele aprinse. Ar fi cu cale ca să aruncăm zapise. Nu, eu alta aș scornire. Este planul meu dâן toate ăl mai bun și cilibiu. E sara naltă și e Bărăganu-ntins. Un smău. Totuși noi suntem acilea-n Orient. Bucuresciul stă răsfrânt. În capul mesei large șade Vodă. E la nave va. O tâmplare minunată. Evoé! Ce biruință! Mais... d-acuma vine greul. Bolți dă cărămizi antice! Trii sunt lacăte. Însă toți sunt ca de abur. Nu, prietine, nu-i vrajă. Zgomot mare: pneuri, frâne. Eu aș pune pă Manoli. Trei podghiazuri deșuchiate. S-au revizuit puterea. Milițian cu walkie-talkie. Fiorituri, înluminiuri

CÂNTUL AL DOISPREZECELEA / 220

O, Levant, Levant feroce. Filologos, cari deștul cerci a pune pă dantea. E octombrie 30. În fantastic clarobscurul palierului de bloc. O sticlă de Jidvei. Cristișor. Auctore, ții tu minte. Ce să facă învățatul. Bila dă cleștar plesnește. Gene în gene stați și buze-n buze. Însuți, cetitore, kagemusha. Pentru sfânta Libertate. ADIO! LEVANTUL

ANEXĂ

CÂNTUL AL UNSPREZECELEA / 239
(variantă)

